

Sygn. akt II Ca 796/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Protokolant sekretarz sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2017 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) im.

(...) w G.

przeciwko H. Z. i J. Z.

o zapłatę kwoty 24.392,69 zł z odsetkami umownymi od dnia 3 stycznia 2012

roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji pozwanej H. Z.

od wyroku Sądu Rejonowego wP.

z dnia 20 czerwca 2016 roku, sygn. akt(...)

I. oddala apelację;

II. oddala wniosek powoda o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego;

III.

przyznaje adwokatowi S. L. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w P. kwotę 1.476 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) obejmującą koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej H. Z. oraz należny podatek VAT.

Sygn. akt II Ca 796/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 3 stycznia 2012 roku (...) (...) (...) (...) z siedzibą w G. wniosła o zasądzenie na jej rzecz solidarnie od H. Z. i J. Z. kwoty 24.392,69 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP liczonymi

od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów sądowych w kwocie 305 zł, kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2.400 zł i opłaty manipulacyjnej dla dostawcy usług płatności w kwocie 5,49 zł.

W piśmie procesowym z dnia 30 kwietnia 2015 roku powód ograniczył żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie na rzecz powoda solidarnie od pozwanych kwoty 24.392,69 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 20 lutego 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, wskazując że przedmiotowe ograniczenie żądania pozwu podyktowane jest uiszczeniem przez pozwaną, po dniu wniesienia pozwu tj. w dniu 26 stycznia 2012 roku wpłaty w kwocie 200 zł, a w dniu 8 marca 2012 roku wpłaty w kwocie 550 zł.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji pozwana konsekwentnie nie uznawała powództwa, wносиła o jego oddalenie, podnosząc zarzut nieudowodnienia istnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy w P.:

I. zasądził od pozwanych H. Z. i J. Z. solidarnie na rzecz powoda (...) (...) (...) (...) w G. kwotę 24.392,69 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych, tj. w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym poczynając od dnia 20 lutego 2012 roku do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że od dnia 1 stycznia 2016 roku wysokość tych odsetek nie może w stosunku rocznym przekraczać wysokości odsetek maksymalnych za opóźnieniem, tj. dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w wysokości określonej w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości, wydanym na podstawie delegacji ustawowej z art. 481 par. 2⁽⁴⁾k.c.;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. ustalił koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej H. Z. przez adwokata S. L. z Kancelarii Adwokackiej w P. ustanowionego z urzędu na kwotę 2.952 zł;

IV. polecił wypłacić ustanowionemu z urzędu adwokatowi S. L. z Kancelarii Adwokackiej z P. kwotę 2.952 zł z sum budżetowych Skarbu Państwa tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej H. Z.;

V. nie obciążył pozwanej H. Z. kwotą 2.952 zł wyłożoną z sum budżetowych Skarbu Państwa tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej H. Z. przez ustanowionego z urzędu adwokata S. L. z Kancelarii Adwokackiej w P., którą przejął na rachunek Skarbu Państwa;

VI. nie obciążył pozwanych H. Z. i J. Z. kosztami procesu poniesionymi przez powoda (...) (...) (...) (...) w G..

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd pierwszej instancji wskazał na następujące ustalenia faktyczne i motywy swojego rozstrzygnięcia:

W dniu 18 lipca 2008 roku, H. Z. złożyła deklarację przystąpienia do członków (...) (...) (...) (...) w G., jak również zobowiązała się do przestrzegania przepisów obowiązującego statutu i regulaminów, uchwał Zebrania Przedstawicieli oraz postanowień władz statutowych tej Kasy. Mocą uchwały Zarządu (...) (...) (...) (...) w G. z dnia 18 lipca 2008 roku, H. Z. została przyjęta w poczet członków tej Kasy. W dniu 2 sierpnia 2008 roku pomiędzy (...) (...) (...) (...) w G., a H. Z. została zawarta umowa pożyczki nr (...) w wysokości 36.000 zł na okres od 2 sierpnia 2008 roku do dnia 30 lipca 2014 roku, oprocentowanej według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) (...) (...) (...) w G., która w dacie zawarcia umowy odpowiadała 12,85 % w skali roku, z zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa nie może przekroczyć w stosunku rocznym czterokrotności wysokości kredytu lombardowego NBP. Integralną częścią tej umowy był Regulamin udzielania kredytów i pożyczek w (...) (...) (...) (...) w G., obowiązujący od dnia 20 lutego 2006 roku. Strony umowy postanowiły, że pożyczkobiorca spłaci pożyczkę w terminie do dnia 30 lipca 2014 roku wraz z należnymi odsetkami, prowizjami i opłatami jak i to, że wpłaty dokonywane przez pożyczkobiorcę na poczet wpłaty pożyczki, w pierwszej kolejności zaliczane będą na koszty windykacji, tj. opłaty za upomnienia i wezwania

do zapłaty, następnie zaś na prowizje i opłaty, odsetki od kapitału przeterminowanego, kapitał przeterminowany, odsetki za okresy obrachunkowe, a w ostatniej kolejności na kapitał. Ponadto ustalono, że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki, należność z tego tytułu staje się w następnym dniu należnością przeterminowaną oraz, że od niespłaconej części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pożyczkodawca pobierał będzie odsetki według stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla pożyczek przeterminowanych, która na dzień zawarcia umowy wynosiła 30% z tym zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa tych odsetek nie mogła przekroczyć w stosunku rocznym czterokrotności wysokości kredytu lombardowego NBP. Nadto strony umowy pożyczki postanowiły, że pożyczkodawca będzie miał prawo wypowiedzenia umowy z 30 – dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności, między innymi w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłaci w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Mocą umowy pozwana H. Z. zobowiązała się do spłaty pożyczki w 72 miesięcznych ratach w kwocie po 719,29 zł każda rata za wyjątkiem ostatniej raty w kwocie 719,17 zł, płatnych do dnia 30 każdego miesiąca z tym, że termin spłaty pierwszej raty pożyczki oznaczony został na dzień 30 sierpnia 2008 roku, a ostatniej raty na 30 lipca 2014 roku. Nadto termin spłaty raty siódmej, dziewiętnastej, trzydziestej pierwszej, czterdziestej trzeciej, pięćdziesiątej piątej i sześćdziesiątej siódmej – oznaczony był na ostatni dzień miesiąca lutego. Zabezpieczeniem tej pożyczki, na wypadek gdyby H. Z. nie wykonała swojego zobowiązania, było udzielone przez męża pożyczkobiorcy - J. Z., solidarne poręczenie umowy pożyczki.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że na dzień 6 grudnia 2010 roku, saldo udzielonej pożyczki odpowiadało kwocie 25.921,77 zł, a naliczone odsetki – kwocie 388,95 zł. Jednocześnie w dniu 6 grudnia 2010 roku H. Z. zobowiązała się do spłaty kwoty pożyczki powiększonej o naliczone odsetki w łącznej sumie 26.310,72 zł w 43 miesięcznych ratach w kwocie po 811 zł każda rata za wyjątkiem ostatniej raty w kwocie 199,21 zł, płatnych do dnia 30 każdego miesiąca z tym, że termin spłaty pierwszej raty pożyczki oznaczony został na 30 stycznia 2011 roku, a ostatniej raty na 30 lipca 2014 roku. Nadto termin spłaty rat pożyczki przypadających w miesiącu lutym – oznaczony był na ostatni dzień miesiąca lutego. Poręczyciel, J. Z. wyraził zgodę na zmianę harmonogramu spłat.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ani przed 6 grudnia 2010 roku, ani po tej dacie H. Z. nie dokonywała spłaty rat w kwotach i terminach ustalonych w harmonogramie spłat. W lipcu 2011 roku, na poczet raty należnej w kwocie 811 zł, H. Z. nie dopłaciła 722,18 zł, nie dokonała również wpłaty raty w sierpniu 2011 roku i w wrześniu 2011 roku.

W związku ze zwłoką w spłacie ponad dwóch pełnych rat pożyczki, (...) (...) (...) (...) w G. w dniu 16 lutego 2010 roku, 13 września 2010 roku, 16 listopada 2010 roku, 14 lutego 2011 roku, 31 marca 2011 roku, 16 maja 2011 roku, 13 czerwca 2011 roku, 16 sierpnia 2011 roku, 3 października 2011 roku wzywała H. Z. do dobrowolnej zapłaty przeterminowanego zadłużenia, w terminie 7 dni, pod rygorem wypowiedzenia umowy, o czym zawiadamiała również poręczyciela J. Z.. W dniu 17 października 2011 roku, (...) (...) (...) (...) w G. zawiadomiła pożyczkobiorcę i poręczyciela o wypowiedzeniu umowy pożyczki z dnia 2 sierpnia 2008 roku, o wysokości przeterminowanego zadłużenia na ten dzień w kwocie 2.360,24 zł oraz o tym, że pozostała niespłacona część pożyczki z odsetkami zostanie postawiona w stan natychmiastowej wymagalności z upływem 30 dni od doręczenia wypowiedzenia.

Pożyczkobiorca i poręczyciel zawiadomienie z dnia 17 października 2011 roku otrzymali w dniu 24 października 2011 roku.

W dniu 24 listopada 2011 roku strona powodowa postawiła niespłaconą przez pożyczkobiorcę część pożyczki z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności. Na dzień 3 stycznia 2012 roku, H. Z. zalegała z zapłatą na rzecz pożyczkodawcy kwoty 24.392,69 zł, w tym ze spłatą kapitału w kwocie 23.215,68 zł oraz odsetek w kwocie 1.177,01 zł tj. odsetek umownych w wysokości 16,35% w stosunku rocznym liczonych od kwoty kapitału w sumie 22.045,46 zł za okres od 30 września 2011 roku do dnia 30 października 2011 roku i od kwoty kapitału w sumie 21.527,18 zł za okres od 30 października 2011 roku do dnia 24 listopada 2011 roku, odsetek karnych w wysokości 24 % w stosunku rocznym liczonych od kwoty kapitału w sumie 1.170,22 zł za okres od 27 października 2011 roku do dnia 30 października 2011 roku, od kwoty kapitału w sumie 1.688,50 zł za okres od 30 października 2011 roku do dnia 24 listopada 2011 roku

oraz odsetek karnych w wysokości 24% w stosunku rocznym od kwoty kapitału w sumie 23.215,68 zł za okres od dnia 24 listopada 2011 roku do dnia 03 stycznia 2012 roku.

Po dniu 3 stycznia 2012 roku, H. Z. na poczet należności z umowy z 2 sierpnia 2008 roku wpłaciła w dniu 26 stycznia 2012 roku 200 zł, a w dniu 8 marca 2012 roku 550 zł. Kwoty te, w łącznej sumie 750 zł, pożyczkodawca zaliczył na poczet odsetek karnych za okres od 3 stycznia 2012 roku do dnia 19 lutego 2012 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że H. Z. ma niespełna 63 lata, a jej mąż J. Z. 61 lat. Małżonkowie mieszkają w Z., w domu usytuowanym na nieruchomości H. Z.. Nieruchomość ta ma powierzchnię 0,3600 ha. Poza domem mieszkalnym, na działce znajduje się budynek obory. Zabudowania usytuowane na tej nieruchomości znajdują się w złym stanie technicznym i wymagają kapitalnego remontu. Jedynym stałym źródłem dochodów H. Z. i J. Z. jest świadczenie emerytalne, należne H. Z. z KRUS Oddział w L. w kwocie po 941,46 zł netto (po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne). W związku z potrąceniami na poczet zaległości w uiszczaniu składek na ubezpieczenie społeczne, rzeczywista kwota, jaką w ramach świadczenia emerytalnego otrzymuje H. Z. odpowiada w sumie kwocie 440,23 zł miesięcznie. H. Z. cierpi na nadciśnienie tętnicze, niewydolność mięśnia sercowego oraz obrzęki limfatyczne kończyn dolnych, którym towarzyszy owrzodzenie goleni. Pozwani nie mają oszczędności, są zadłużeni. Nieruchomość pozwanej położona w Z., a także samochód osobowy marki V. (...) z 1987 roku i ciągnik rolniczy (...), zostały zajęte przez komornika sądowego prowadzącego egzekucję przeciwko pozwany.

Powyższe ustalenia Sąd Rejonowy poczynił w oparciu o dowody z dokumentów, których autentyczność i prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Na podstawie art. 214¹ § 1 k.p.c. Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony, gdyż zaświadczenia o stanie jej zdrowia pochodziły w głównej mierze z 2015 roku i nie mogły w ocenie Sądu stanowić usprawiedliwionego niestawiennictwa pozwanej na rozprawie w dniu 9 czerwca 2016 roku.

W tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał powództwo za uzasadnione w części.

W świetle ujawnionych w sprawie okoliczności, Sąd Rejonowy wskazał, że umowa pożyczki uregulowana została przez ustawodawcę w przepisach art. 720 k.c. i następnych w związku z art. 29 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (Dz. U. z 1996 roku Nr 1, poz.2 ze zm.) oraz art. 69 i następnych ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 roku Nr 72, poz. 665 ze zm.), a umowa poręczenia w przepisach art. 876 k.c. i następnych w związku z art. 84 ustawy Prawo bankowe.

Sąd pierwszej instancji wywiódł, że faktem bezspornym w tej sprawie jest to, że pozwana H. Z. nie spłaciła całej pożyczki, jaka została jej przyznana przez powoda umową z dnia 2 sierpnia 2008 roku w kwocie 36.000 zł oraz to, że mąż H. Z. – pozwany J. Z. zobowiązał się względem powoda wykonać przedmiotowe zobowiązanie na wypadek, gdyby pożyczkobiorca H. Z. zobowiązania tego nie wykonała.

Nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego również zasadność wypowiedzenia umowy pożyczki przez (...) (...) (...) (...)w G. w dniu 17 października 2011 roku i postawienie jej w stan natychmiastowej wymagalności po doręczeniu pozwany zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy. Sąd wskazał na wielokrotne wezwania kierowane do pozwanej przez pożyczkodawcę do dobrowolnej zapłaty przeterminowanego zadłużenia, w terminie 7 dni pod rygorem wypowiedzenia umowy, jak i na zawiadomienia wysyłane do poręczyciela J. Z. o stanie zadłużenia pozwanej. Podkreślił, że strony umowy z 2 sierpnia 2008 roku przewidziały prawo pożyczkodawcy do wypowiedzenia umowy z 30 – dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności, między innymi w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłaci w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Sąd pierwszej instancji podniósł także, że powód precyzyjnie określił w jaki sposób wyliczył odsetki w łącznej kwocie 1.177,01 zł oraz, że wyliczenia szczegółowo wskazane przez powoda w tym zakresie odpowiadają postanowieniem zawartym w umowie pożyczki.

Sąd ten przyjął też, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, że wpłaty dokonane przez H. Z. po dniu 3 stycznia 2012 roku, tj. po dniu wniesienia pozwu, w łącznej kwocie 750 zł pożyczkodawca zaliczył zgodnie z treścią przedmiotowej umowy pożyczki, na poczet odsetek karnych za okres od 3 stycznia 2012 roku do dnia 19 lutego 2012 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Rejonowy uznał, że objęta żądaniem pozwu kwota oraz odsetki i ich wysokość wynikają z dołączonych do akt sprawy dokumentów, których prawdziwość w toku procesu nie została przez strony zakwestionowana. Zdaniem Sądu pierwszej instancji pozwani nie wykazali, aby spłacili zobowiązania z umowy z dnia 2 sierpnia 2008 roku, w wyższym zakresie, niż wynika to z przedłożonego przez powoda rozliczenia.

Mając na względzie istniejący pomiędzy stronami stosunek prawny Sąd Rejonowy orzekł jak w pkt I wyroku, zasądając od kwoty 24.392,69 zł odsetki umowne na podstawie art. 359 k.c. par. 1, par. 2¹ k.c. w związku z art. 481 par. 1 i 2 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku), zastrzegając, wobec aktualnego brzmienia wymienionych przepisów (od dnia 1 stycznia 2016 roku), że od dnia 1 stycznia 2016 roku wysokość odsetek umownych nie może w stosunku rocznym przekraczać wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w wysokości określonej w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości wydanym na podstawie delegacji ustawowej z art. 481 par. 2⁴ k.c.; wobec aktualnego brzmienia przepisu art. 481 k.c.

Sąd Rejonowy uznał, że wobec częściowego ograniczenia żądania pozwu w zakresie odsetek od kwoty 24.392,69 zł (żądanie ostatecznie dotyczyło odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 20 lutego 2012 roku do dnia zapłaty - k.192, a nie jak pierwotnie w pozwie od dnia 3 stycznia 2012 roku – k.3) przez pełnomocnika powoda, bez formalnego cofnięcia pozwu w tej części oraz braku wypowiedzenia się w tym przedmiocie pozwanej i brak oświadczeń o wyrażeniu zgody na dokonaną przez stronę powodową czynność procesową (art. 203 k.p.c.), Sąd Rejonowy w pkt II wyroku, oddalił powództwo w pozostałej części (w zakresie odsetek za okres od 3 stycznia 2012 roku do dnia 19 lutego 2012 roku).

Rozważając podnoszoną przez stronę pozwaną kwestię trudnej sytuacji materialnej i zdrowotnej, Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do rozłożenia objętego żądaniem pozwu świadczenia na raty (art. 320 k.p.c.). W ocenie Sądu sytuacja materialna pozwanych H. Z. i J. Z. nie pozwala pozwanym na spłatę należnego stronie powodowej zadłużenia w realnych ratach. Sąd uznał przy tym, że strona powodowa nie może ponosić ujemnych skutków sytuacji życiowej i materialnej pozwanych, w jakiej pozwani znaleźli się po dniu 2 sierpnia 2008 roku z uwagi na stan zdrowia pozwanej i wysokość zaciągniętych przez pozwanych zobowiązań finansowych. Oddalając powództwo ze względu na stan zdrowia pozwanej, sytuację materialną pozwanych oraz wysokość dotychczasowych zobowiązań pozwanych na rzecz innych niż strona powodowa osób prawnych, Sąd postawiłby w uprzywilejowanej sytuacji tych wierzycieli, którzy dysponując już tytułami wykonawczymi przeciwko pozwanym egzekwują od nich należne im wierzytelności.

Zważywszy na te okoliczności, Sąd Rejonowy uznał, że strona powodowa domagając się od pozwanych zapłaty z tytułu nieuregulowanych przez pozwanych zobowiązań z umowy pożyczki z dnia 2 sierpnia 2008 roku, nie nadużywa swojego prawa podmiotowego i nie korzysta z tego prawa w sposób sprzeczny z zasadami określonymi w art. 5 k.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy uzasadnił treścią art. 102 k.p.c. i podniósł, że mając na względzie treść przepisu oraz wynik rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie, Sąd nie obciążył pozwanej H. Z., kosztami nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej przez ustanowionego z urzędu dla pozwanej pełnomocnika (pkt V wyroku), które przejął na rachunek Skarbu Państwa (art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2014 roku, poz. 1025 ze zm.). Nadto, nie obciążył pozwanych kosztami procesu poniesionymi przez powoda w łącznej kwocie 2.727,49 zł, uznał bowiem, że stan zdrowia pozwanej oraz aktualna

sytuacja materialna pozwanych, są tym szczególnym wypadkiem o jakim mowa w art. 102 k.p.c., który przemawia za nieobciążaniem pozwanych przedmiotowymi kosztami procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana H. Z., zaskarżając wyrok w zakresie rozstrzygnięcia z punktu I. Pozwana zarzuciła:

- naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez ustalenie przez Sąd, że pozwana obowiązana jest do zapłacenia na rzecz powódki kwoty 24.392,69 zł, podczas gdy powódka nie udowodniła zasadności całości dochodzonej od pozwanej kwoty, w szczególności kosztów postępowania windykacyjnego;

- w przypadku uznania przez Sąd Okręgowy, że powódka udowodniła, że wykonała czynności skutkujące według niej nałożeniem na pozwaną kosztów postępowania windykacyjnego – naruszenie prawa materialnego, tj. art. 720 k.c. poprzez przyjęcie, że zawarta przez strony umowa pożyczki zobowiązuje pozwaną do zwrotu na rzecz powódki tzw. opłat windykacyjnych;

- naruszenie art. 320 k.p.c. poprzez nierozłożenie zasadzonej należności na raty, podczas gdy w sprawie zachodzą szczególne okoliczności to uzasadniające;

- naruszenie art. 5 k.c. poprzez jego nieuwzględnienie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda łącznie kwoty 3.468,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami, podczas gdy zasady współżycia społecznego przemawiają za jego nieuwzględnieniem.

Biorąc powyższe pod uwagę pozwana wniosła o:

- zmianę pkt I wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu za II instancję, zgodnie z normami prawem przepisanyymi;

- ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania (k. 463-464v).

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 20 lipca 2017 roku pełnomocnik pozwanej H. Z. popierał apelację i wnosił o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu oświadczając jednocześnie, że nie zostały one uiszczone w całości, ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne i rozważania w zakresie oceny materiału dowodowego oraz podstawy prawnej rozstrzygnięcia, przyjmując je za własne i czyniąc je integralną częścią poniższych rozważań, bez potrzeby ich powtarzania. W świetle tych ustaleń, Sąd pierwszej instancji trafnie uznał, iż strona powodowa wykazała zasadność żądania pozwu, w szczególności przedstawiła dokumenty i wyliczenia wystarczające do udowodnienia, że na pozwanych ciążył obowiązek zapłaty na rzecz (...) (...) (...) (...) z siedzibą w G. kwoty dochodzonej pozwem oraz, że domagająca się od pozwanych zapłaty z tytułu nieuregulowanych zobowiązań, powód nie nadużywa prawa podmiotowego w sposób w sprzeczny z zasadami określonymi w art. 5 k.c.

Apelacja pozwanej opiera się w zasadzie na kwestionowaniu przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy oceny materiału dowodowego. Wskazując na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. skarżąca zmierza do wykazania, że powód nie udowodnił zasadności zasądzonego na jego rzecz roszczenia, w szczególności w odniesieniu do kwoty dochodzonej z tytułu opłat za postępowanie windykacyjne. Z uzasadnienia apelacji wynika jednak, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwana opiera jedynie na własnej, samodzielnie dokonanej ocenie dowodów, odmiennej niż ta, którą

przeprowadził Sąd pierwszej instancji, a zatem nie może odnieść zamierzonego skutku. Przede wszystkim prawidłowe postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wskazania przez skarżącego tych zasad logicznego rozumowania, czy doświadczenia życiowego, które pozostają w sprzeczności z wywodem Sądu Rejonowego i wnioskami wyprowadzonymi przez Sąd z zebranych dowodów, wskazania dowodów, które Sąd rozpoznający sprawę ocenił błędnie lub pominął przy ocenie materiału dowodowego, albo też takich dowodów, które przeprowadził niezgodnie z zasadami procedury cywilnej, jak też wskazania przepisów, które sąd naruszył przy ocenie określonych dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04). Tych wymogów podnoszony przez pozwaną zarzut nie spełnia. Nie został on w żaden sposób sprecyzowany i nie sposób wywnioskować, w zakresie których konkretnie dowodów przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji, miałyby zostać przekroczone ich swobodna ocena. Z uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego nie wynika zaś, by Sąd ten na tle przeprowadzonych dowodów budował wnioski inne niż te, które z nich wynikają.

Należy zatem uznać, że zarzut apelacji dotyczący naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. opiera na założeniach faktycznych, które w rzeczywistości nie zostały potwierdzone ustaleniami opartymi na dowodach.

Jako chybiony należy ocenić również zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 720 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zawarta przez strony umowa pożyczki, zobowiązywała pozwaną do zwrotu na rzecz powoda tzw. opłat windykacyjnych.

Dokonując takiej oceny w pierwszej kolejności należy zauważyć, że zakres zobowiązania stron umowy pożyczki z dnia 2 sierpnia 2008 roku, wyznaczała treść umowy nr (...). Integralną częścią tej umowy był:

- a) Regulamin udzielania kredytów i pożyczek w (...) (...) (...) (...) w G., stanowiący załącznik nr 1 do umowy (punkt 1 umowy z dnia 2 sierpnia 2008 roku),
- b) plan spłaty pożyczki, stanowiący załącznik nr 2 do umowy (punkt 8 umowy z 2 sierpnia 2008 roku),
- c) szacunkowa wysokość kosztów sądowych i egzekucyjnych do poniesienia których zobowiązany będzie pożyczkobiorca w przypadku skierowania przez (...) (...) (...) (...) w G. przeciwko pożyczkobiorcy sprawy na drogę postępowania sądowego w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, stanowiąca załącznik nr 3 do umowy (punkt 22 umowy z 2 sierpnia 2008 roku),
- d) wzór odstąpienia od umowy pożyczki, stanowiący załącznik nr 4 do umowy (punkt 24 umowy z 2 sierpnia 2008 roku).

Załączniki wskazane w treści umowy z 2 sierpnia 2008 roku, stały się częścią łączącego strony stosunku prawnego, ponadto pozwana w treści zawieranej umowy potwierdziła zapoznanie się z nimi (punkt 27 umowy z 2 sierpnia 2008 roku). Stanowiły one element stosunku prawnego łączącego strony i podlegają takiej samej ocenie jak postanowienia zawarte w treści umowy.

Odpowiadając na zarzut apelującego należy wskazać, że w aktach sprawy znajdują się zestawienie szacunkowej wysokości kosztów sądowych i egzekucyjnych, do poniesienia których zobowiązany będzie pożyczkobiorca w przypadku skierowania przez (...) (...) (...) (...) w G. sprawy na drogę postępowania sądowego, określony jako załącznik nr 3 do umowy z dnia 2 sierpnia 2008 roku. Szacunkowa wysokość opłat windykacyjnych określona została w treści dokumentu na kwotę 650 zł (k. 314), co w związku z potwierdzeniem znajomości treści załączników do umowy w chwili podpisywania umowy pożyczki przez pozwaną, pozwala na przyjęcie, że szacunkowa wysokość opłat z powyższego tytułu, była znana H. Z. już w chwili podpisywania umowa. Odpis pisma wraz z załącznikami również został nadany w toku procesu na adres pełnomocnika pozwanej w dniu 30 lipca 2015 roku (k. 313).

Odnosnie kwestionowanego przez pozwaną obowiązku ponoszenia należności z tytułu opłat windykacyjnych, należy wskazać na pkt 21 umowy z 2 sierpnia 2008 roku, zgodnie z którym (...) (...) (...) (...) w G. przyznane zostało prawo do obciążenia pożyczkobiorcy opłatami windykacyjnymi z tytułu zawiadomień, wezwań do zapłaty, wypowiedzenia

umowy, ustalenia adresów zamieszkania, monitów telefonicznych w kwocie nie większej niż 300 zł, zaś na pożyczkobiorcę został nałożony obowiązek każdorazowego uiszczenia opłat windykacyjnych z tytułu wymienionych czynności. Ponadto umowa stanowiła w pkt 21, że w przypadku zlecenia podmiotowi zewnętrznemu podjęcia działań windykacji terenowej, pożyczkobiorca będzie każdorazowo obciążony kosztami tych działań w kwocie nie wyżej niż 350 zł.

Uprawnienie do naliczania tzw. opłat windykacyjnych przez powoda, w okolicznościach sprawy nie powinno zatem budzić wątpliwości podobnie jak i wysokość opłat, określanych w tabeli prowizji i opłat uchwałą Zarządu Kasy i ogłaszanych publicznie poprzez umieszczenie stosowanej informacji na tablicach ogłoszeń w miejscu prowadzenia działalności przez Kasę (§ 7 ust. 2 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej z 26 listopada 2007 roku, k. 278).

Nie budzi wątpliwości również wartość dochodzonego przez powoda roszczenia z tytułu opłat windykacyjnych. Na tę okoliczność powód przedstawił szczegółowe wyliczenie kosztów jednostkowych składających się na całkowitą kwotę 1485,60 zł (k. 200v).

W pierwszej kolejności powód wskazał, że w dniach 16 lutego 2010 roku, 13 września 2010 roku, 16 listopada 2010 roku, 14 lutego 2011 roku, 31 marca 2011 roku, 16 maja 2011 roku, 13 czerwca 2011 roku, 16 sierpnia 2011 roku, 3 października 2011 roku poniósł koszt z tytułu wezwania do zapłaty wysłanego do dłużnika głównego, tj. H. Z.. Kopie wskazanych wezwań znajdują się w aktach sprawy (250, 253, 255, k. 257, 259, 262, 265, 267, 269). Zaoferowane przez powoda dokumenty uprawniają zatem do przyjęcia, że poniesienie wydatku z tytułu wezwania dłużnika do zapłaty zostało przez powoda udowodnione. Z uwagi na profesjonalny charakter działalności powoda oraz ze względu na treść art. 880 k.c., a nadto zważywszy na to, że strona pozwana nie kwestionowała oświadczeń powoda o wysłaniu wezwań także do poręczyciela i nie przedstawiła dowodu przeciwnego w tym zakresie, należy uznać, że stosowane wezwania zostały wystosowane też do J. Z..

Ze złożonego wyliczenia wynika, że powód naliczał także opłaty z tytułu windykacji terenowej, dwukrotnie w kwotach po 200 zł i dwukrotnie w kwotach po 250 zł, do czego również był upoważniony na podstawie umowy z 2 sierpnia 2008 roku (pkt 21). Należy przy tym podkreślić, że wysokość opłaty z tego tytułu każdorazowo nie przekraczała kwoty maksymalnej, określonej w umowie na 350 zł. Analiza toku postępowania wskazuje, że pozwana nie podjęła inicjatywy dowodowej w zakresie wykazania, że tzw. windykacja terenowa nie była przeprowadzana, co – zważywszy na treść pisma firmy windykacyjnej złożonego na k. 205 – powoduje konieczność uznania zasadności poniesienia przez powoda wydatku z powyższego tytułu.

W złożonym zestawieniu opłat windykacyjnych, powód wskazał również na koszt ponoszone z tytułu monitów telefonicznych. Suma wskazanych wydatków z tego tytułu zamyka się w kwocie 45, 60 zł (3 zł + 3zł + 9,90 zł + 9,90 zł + 9,90 zł + 9,90 zł = 45, 60 zł), a więc niższej, niż określona w pkt 21 umowy z 2 sierpnia 2008 roku. Zgodnie ze wskazanym postanowieniem umownym, powodowi przyznane zostało prawo do obciążenia pożyczkobiorcy opłatami windykacyjnymi, między innymi z tytułu monitów telefonicznych w kwocie nie większej niż 300 zł. Bezzasadny jest przy tym zarzut, podnoszony w uzasadnieniu apelacji, niewskazania w umowie pożyczki wysokości opłaty na jeden monit telefoniczny. Należy bowiem wskazać, że wysokość jednostkowej opłaty za monit telefoniczny określona została przez powoda w Tabeli prowizji i opłat, o której mowa w § 7 ust. 2 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek (...) (...) (...) stanowiącego integralną część umowy pożyczki łączącej strony (k. 278-281, 274-277), a tym samym została wskazana w umowie i wiąże strony.

Całokształt przytoczonych okoliczności i argumentacji pozwala zatem na stwierdzenie, że Sąd Rejonowy dysponował wystarczającym materiałem dowodowym do ustalenia istnienia wierzytelności strony powodowej, jej wysokości, a nadto trafnie zastosował przepisy prawa materialnego.

Należy zauważyć, iż pozwana była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, do obowiązków którego należało zgłoszenie odpowiednich zarzutów jak i wniosków dowodowych. W toku procesu, pozwana kwestionowała głównie podstawę materialnoprawną żądania zapłaty opłat windykacyjnych, nie podnosząc przy tym zarzutów

przeciwko konkretnym wydatkom, które w sposób skuteczny podważyłyby adekwatność naliczeń poszczególnych opłat windykacyjnych, czy ich rzeczywisty koszt. Trzeba podkreślić, że jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa.

Przechodząc do zarzutu naruszenia art. 320 k.p.c., podkreślenia wymaga, że podstawą zastosowania wymienionego przepisu jest uznanie sądu, iż w okolicznościach konkretnej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za rozłożeniem zasądzonego świadczenia na raty. W literaturze przedmiotu jako przykład takiego wypadku wskazuje się sytuację, kiedy ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. W rozpoznawanej sprawie należy zgodzić się z argumentacją, że sytuacja materialna pozwanych H. Z. i J. Z. jest bardzo trudna. Z całą pewnością nie dysponują oni możliwością jednorazowej i niezwłocznej zapłaty całej należności określonej w pkt I zaskarżonego wyroku. Jednocześnie jednak, ich sytuacja jest na tyle skomplikowana, że nie daje również żadnej szansy na spłatę należnego stronie powodowej zadłużenia w realnych ratach, a tym samym zastosowanie art. 320 k.p.c. nie będzie prowadzić do realizacji celu zamierzonego przez ustawodawcę. Uzupełniając argumentację Sądu Rejonowego trzeba podkreślić, że pozwana nie wywiązała się z terminów spłat określonych w umowie pożyczki, co poddaje w wątpliwość możliwość spełnienia zasądzonego świadczenia w przypadku jego rozłożenia na raty. Zestawienie wysokości zasądzonego świadczenia z dochodami uzyskiwanymi przez pozwaną oraz faktem, że majątek H. Z. został w znacznej części zajęty przez komornika sądowego prowadzącego egzekucję na wniosek innych wierzycieli, rodzi wątpliwości odnośnie źródła, z którego będą pochodziły pieniądze na spłatę należności w ratach. Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest w tej sytuacji nieuzasadnione, gdy dłużnik nie wykazał, że dysponuje środkami umożliwiającymi wykonanie zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny przez wierzyciela.

Końcowo trzeba jeszcze odnieść się do zarzutu naruszenia art. 5 k.c.

Zgodnie z dyspozycją tego przepisu, nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współzycia społecznego; takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Sprzeczność z zasadami współzycia zachodzi wówczas, gdy w świetle reguł lub wartości moralnych, powszechnie społecznie akceptowanych żądanie zapłaty należności musiałoby być ocenione negatywnie.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak było podstaw do przyjęcia, że żądanie zasądzenia od pozwanej pełnej kwoty zadłużenia jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i stanowi nadużycie prawa. Nie ulega wątpliwości, że apelująca zawierając umowę pożyczki zakresem swojej odpowiedzialności objęła nie tylko należność główną, wszelkie należności uboczne, ale również opłaty przewidziane w umowie. Należy jednocześnie podkreślić, iż pozwana już w chwili podpisywania umowy pożyczki winna zdawać sobie sprawę ze swojej sytuacji finansowej oraz istniejących zobowiązań, o czym świadczyć może fakt udzielenia pożyczki z przeznaczeniem na spłatę innych zobowiązań pozwanej, jak również z wysokości pożyczki. W związku z czym winna ona również realnie oceniać swoje możliwości wywiązania się ze zobowiązania zaciągniętego na podstawie przedmiotowej umowy. Jak słusznie wskazał również Sąd Rejonowy, strona powodowa, która dochodzi świadczenia należnego od pozwanych z niniejszej umowy, nie może ponosić ujemnych skutków sytuacji życiowej i materialnej dłużników, w jakiej znaleźli się oni po dniu 2 sierpnia 2008 roku. W tych okolicznościach zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy dyspozycji art. 5 k.c. nie mógł okazać się uzasadniony.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej na podstawie art. 385 k.p.c. jako nieuzasadnioną.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zawarte w pkt II wyroku uzasadnia dyspozycja przepisu art. 102 k.p.c. Apelacja pozwanej została oddalona w całości, a zatem winna ponieść koszty postępowania odwoławczego zgodnie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Mając jednakże na względzie opisany powyżej bardzo zły stan zdrowia pozwanej i jej sytuację materialną, Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.

Z uwagi na fakt, że pozwana reprezentowana była w toku postępowania odwoławczego przez pełnomocnika w osobie adwokata ustanowionego z urzędu, Sąd Okręgowy w punkcie III wyroku przyznał adwokatowi S. L. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w P. kwotę 1.476 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej H. Z. wraz z należnym podatkiem VAT (§ 8 pkt 5, § 16 ust. 1 pkt 1 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu).

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.